

7.10.2021

Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2022

Ammatillisen koulutuksen rahoituksen tulee vastata sille asetettuja tavoitteita. Talousarvioesityksessä 2022 asetettuja tavoitteita ei saavuteta määräaikaikaisilla rahoituksilla ja alimitoitettulla perusrahoituksella. Alimitoitettu perusrahoitus on seurausta aikaisempien vuosien leikkauksista. Sen kuntoon saattaminen on oltava keskeinen tavoite.

Ammatillisen koulutuksen rahoitus on kaukana kestävästä tasosta.

Suomessa on OECD:n Education at a Glance -raportin mukaan ollut huolestuttavinta koulutuksen kehityksen trendi. Valtaosa OECD:n jäsenmaista on tarkasteluajanjaksolla 2012–2018 lisännyt suhteellisia koulutuspanostuksiaan. Suomi kuuluu koulutuksesta leikkauksien harvalukaiseen joukkoon. Vaikka Suomi vielä toistaiseksi ylittää OECD:n keskiarvot koulutusrahoituksessa oppijakohtaisesti ja suhteessa bruttokansantuotteeseen, se jää viimeiseksi keskeisten verrokkimaidemme vertailussa. Ero Pohjoismaiden tasoon on miljardiluokkaa. Kilpailijamaissa kasvatuksen, koulutuksen ja tutkimuksen merkitys näkyy myös resursseista päätettäessä. Viime viikolla Tanskasta saatiin uutisia noin 300 miljoonan euron vuosittaisesta lisärahoituksesta koulutukseen.

Ammatillisen koulutuksen rahoitus on kaukana kestävästä tasosta. Korjausliikkeitä on tehty, mutta lähes ainoastaan määräaikaikaisella rahoituksella. Nyt varmuutta rahoituksen jatkosta ei ole. Rahoituksen määräaikaisuus heikentää koulutuksen suunnitelmallisuutta ja laatua. Painopisteen tulee olla entistä enemmän koulutuksen järjestäjäkohtaisissa tarpeissa. Perustehtävä, opetus, tulee rahoittaa perusrahoituksella ei hanke- tai määräaikaikaisella rahoituksella.

Koulutuspaikkoja erityisoppilaitoksissa on lisättävä

Useat opiskelijat, jotka tarvitsisivat paikan erityisoppilaitoksessa ovat jo usean vuoden jääneet sitä vailla. Monet heistä ovat sijoittuneet perustutkintojen ryhmiin tai jääneet vailla mitään paikkaa. Rahoitusta erityisoppilaitoksiin ja niiden paikkamääriin tulee myös lisätä todellista tarvetta vastaavaksi. TUV-koulutus ei saa olla vaihtoehto erityisoppilaitokselle.

7.10.2021

Ammatillisen koulutuksen TUVA-rahoitusta ei saa leikata 125 euroa/opiskelija

Ammatillisen koulutuksen TUVA- yhtenäistämistä ei ole arvioitu riittävästi eri oppilaitosten näkökulmasta. Ammatilliseen koulutukseen esitetty leikkaus (125 euroa/opiskelija) vaarantaa TUVA-opiskelupaikkojen riittävyyden ja mahdollisuuden antaa riittävä määrä opetusta.

Ammatillisella toisella asteella järjestettävässä TUVA-koulutuksessa suuri osa opiskelijoista tarvitsee vahvaa tukea, opettajan opetusta ja ohjausta. Tätä ei ole esityksessä huomioitu.

Opettajien riittävyys tulee turvata korottamalla rahoitusta 80 000 000 euroa

Valtionavustuksena 2022 annettava määräaikainen 70 000 000 euroa opettajien ja ohjaajien palkkaamiseen on tärkeä, mutta jatkossa se tulee muuttua pysyväksi rahoitukseksi. Tämän lisäksi avustusta on voitu käyttää tuntiopettajien opetustuntimäärän lisäämiseen sekä opetuksen tukihenkilöstön palkkaamiseen. Kyse on perustoiminnan, opetuksen, turvaamisesta. Tämän rahoituksen tulee kuulua perusrahoitukseen, jota on nostettava 80 000 000 eurolla.

Karvin arvioinneista käy ilmi, että koulutuksen järjestäjien välillä on merkittäviä eroja sekä opetuksen määrässä että laadussa. Sen johdosta myös lainsäädäntöä tulee täsmentää rahoituksen käyttöä paremmin ohjaavaan suuntaan.

Oppivelvollisuuden uudistus tuo mukanaan uusia opiskelijoita, joiden motivaatio ja oppimisvalmiudet ovat heikot tai niitä ei ole. Siksi tarvitaan lisää opettajia, erityisopettajia ja opinto-ohjaajia. Uudistuksen alkuvaiheessa rahoituksen tulisi olla merkittävästi suurempaa, kuin vakiintuneen toiminnan tarpeeksi on laskettu.

Perututkinto-opiskelijoiden ja tutkintojen määrän kasvu vaatii rahoituksen varaamisen opettajien määrän lisäämiseen.

Koulutuskorvauksista ei saa muodostua piilo-yritys- tai -palkkatukia

Keskeistä on, että työpaikat toimivat oppimisympäristöinä vain, jos opiskelijoille voidaan oppilaitoksessa taata pohjaosaaminen, jota työpaikalla tapahtuva oppiminen edellyttää. Opiskelijan on voitava kehittää työpaikalla tutkinnon perusteiden mukaista osaamistaan riittävän opetuksen ja ohjauksen turvin. Työpaikalla tapahtuvan oppimisen ohjaamiseen tarvitaan nykyistä selvästi vahvempi opettajan osuus, jotta opiskelija voi kehittää osaamistaan tutkinnon perusteiden edellyttämällä tavalla. Työpaikkaohjaajien resurssit eivät yksin riitä.

7.10.2021

Erikseen todettakoon, että oppisopimuskoulutuksen koulutuskorvauskokeilussa (5 miljoonaa euroa vuonna 2022) on selvitettävä, kuinka oppisopimusopetuksessa syntyviä työnantajakustannuksia voidaan arvioida luotettavasti, ja kuinka koulutuskorvaukset voidaan määrittää luotettavan kustannusvaikutusarvion pohjalta. Koulutuskorvauksista ei saa muodostua piilo- tai palkkatukia, vaan niitä tulee käyttää vain, tapauskohtaiseen harkintaan perustuen, opiskelijan opetuksen ja ohjauksen riittävyyden ja laadun varmistamiseksi.

Koronapandemian haittavaikutukset ja oppimisvaje vaativat pitkäaikaisen lisärahoituksen

Ammatilliselle toiselle asteelle tulee varata resurssi, jolla tuetaan pandemian seurauksena työttömäksi jäävien ja jo jääneiden osaamisen kehittämistä nopean uudelleen työllistymisen mahdollistamiseksi. Tämä osaltaan tukee myös työvoimapulasta kärsivien alojen ja yritysten selviytymistä. Tähän tarvitaan erillisiä rahoitusta vuoden 2022 talousarvioon. Sama rahoitus tulee varata jatkossa useammalle vuodelle. Pandemian seurauksena oppimisen pulmat ovat saaneet alkunsa jo perusasteella.

Opiskelijoiden yksilöllisiin opintopolkuihin ei ole tällä hetkellä riittävästi rahaa ja resursseja, jotta se turvaisi myös työelämän vaatiman osaamisen. Osaamisperusteisuus edellyttää, että jokaisella oppijalla on mahdollisuus kehittää osaamistaan mahdollisimman pitkälle tutkinnon perusteissa esitettyjen tavoitteiden suunnassa. Nyt resurssit riittävä osaamisperusteisuuden osalta lähinnä tutkinnon läpäisyyn. Tämä ei palvele jatkuvan oppimisen tavoitteita tai todellisen jatko-opintokykyisyyden saavuttamista. Tavoitteena kuitenkin on, että korkeakoulututkinnon suorittaneiden osuus väestöstä nousee merkittävästi nykyisestä.

Lisätietoja:

Varapuheenjohtaja Tapio Lindfors, 044 238 1935 ja
tapio.lindfors@ammattilliset.fi

Varapuheenjohtaja Johanna Toivanen, 040 801 6210 ja
johanna.toivanen@ammattilliset.fi

Puheenjohtaja Tuija Mäntsälä, 040 776 9727 ja
tuija.mantsala@ammattilliset.fi